

Chống cạnh tranh không lành mạnh và bảo vệ người tiêu dùng:

Cần xây dựng một hành lang pháp lý chặt chẽ!

Như chúng ta đã biết, các vụ việc liên quan đến cạnh tranh không lành mạnh ở nước ta tương đối nhiều. Tuy nhiên, chúng ta vẫn chưa có một hành lang pháp lý để bảo vệ các doanh nghiệp làm ăn chân chính, cũng như người tiêu dùng. Liên quan đến vấn đề “nhạy cảm” này, Doanh nhân & Pháp luật đã có cuộc trao đổi với Luật sư Nguyễn Hồng Thái - Giám đốc Công ty Luật Quốc tế Hồng Thái và Đồng nghiệp (ảnh).

Trà Long

Thực tế nền kinh tế thị trường hiện nay cho thấy các vụ việc cạnh tranh không lành mạnh diễn ra khá phổ biến. Luật sư bình luận như thế nào về thực trạng đáng buồn này?

Việc cạnh tranh giữa các doanh nghiệp là cần thiết để giúp phát triển nền kinh tế, nâng cao chất lượng hàng hóa, dịch vụ, nhưng vẫn đảm bảo giá thành hợp lý, mang lại lợi ích cho người tiêu dùng.

Tuy nhiên, thực tế hai mặt tốt - xấu luôn song hành trong cùng một vấn đề, và việc cạnh tranh giữa các doanh nghiệp cũng như vậy. Không chỉ ở Việt Nam mà khắp các quốc gia trên thế giới đều diễn ra những vụ cạnh tranh không lành mạnh giữa các doanh nghiệp. Quả thực, cạnh tranh lành mạnh và không lành mạnh chỉ cách nhau bởi một lần ranh rất mong manh, đặc biệt là ở những nước mới có nền kinh tế thị trường như ở Việt Nam. Do vậy, cần phải xây dựng một hành lang pháp lý chặt chẽ, có thể dựa theo pháp

luật của các quốc gia đi trước để phòng và hạn chế các hành vi cạnh tranh không lành mạnh đã, đang và có thể xuất hiện tại Việt Nam.

Không chỉ xuất hiện các hành vi cạnh tranh thiếu lành mạnh, các doanh nghiệp trong nước còn dùng đủ các “chiêu trò” để đẩy giá cả hàng hóa, sản phẩm (nhất là giá sữa và thuốc chữa bệnh) lên cao một cách bất thường để trục lợi. Điều này cho thấy, Luật cạnh tranh hiện hành của chúng ta vẫn chưa phát huy được hiệu quả như mong muốn, thưa Luật sư?

Không chỉ ở nước ta, mà tại nhiều quốc gia trên thế giới, các quy phạm pháp luật luôn được xây dựng sau khi các quan hệ xã hội mới được hình thành hoặc được tiên liệu sẽ hình thành (ví dụ như khi quốc gia đó chuẩn bị tham gia một công ước, hiệp ước, hoặc tổ chức quốc tế nào đó). Do vậy, nếu các nhà làm luật có thể dự đoán trước được xu thế phát triển, vận hành của quan hệ xã hội luật mới đạt được hiệu quả tốt khi đưa vào áp dụng trong thực tế.

Mặt khác, luật được xây dựng tốt nhưng lại không được các cá nhân, doanh nghiệp trong xã hội tôn trọng, tuân thủ, các cơ quan hành pháp hoạt động chưa hiệu quả thì bộ luật đó cũng khó có thể đạt được hiệu quả như mong muốn. Luật Cạnh tranh cũng không nằm ngoài quy luật này. Để đánh giá được Luật Cạnh tranh hiện hành có đạt được hiệu quả mong muốn khi xây dựng hay không cần phải đánh giá ở nhiều mặt, nhiều khía cạnh, không thể chỉ xem xét ở một vài hiện tượng nổi trội được.

Luật cạnh tranh ra đời không chỉ để bảo vệ các doanh nghiệp làm ăn chân chính, mà còn bảo vệ cả người tiêu dùng. Tuy nhiên, có ý kiến cho rằng: Luật cạnh tranh hiện hành mới chỉ bảo vệ người tiêu dùng trong giới hạn quyền quyết định tiêu dùng của họ, chứ không bảo vệ họ trước thiệt hại, Quan điểm của ông về vấn đề này?

Luật pháp luôn đứng về phía những người làm ăn chân chính, bảo vệ quyền lợi tốt nhất cho những người xứng đáng được hưởng quyền đó. Các quy định pháp luật nhằm bảo vệ quyền lợi cho người tiêu dùng không chỉ có trong Luật Cạnh tranh, mà còn trong cả Luật Dân sự, Luật Bảo vệ quyền lợi của người tiêu dùng... Tuy nhiên, nếu quy định cùng một vấn đề trong quá nhiều luật có thể dẫn đến sự chồng chéo, mâu thuẫn về mặt nội dung quy định, gây khó khăn trong việc tiếp cận, áp dụng luật, bảo vệ quyền lợi cho người có quyền.

Theo ông, đâu là điểm bất cập, hạn chế của điều luật này? Ông có thể phân tích những thiếu sót đó qua các vụ việc thực tế mà ông biết hoặc trực tiếp giải quyết?

Mỗi một luật, bộ luật đưa ra đều không tránh khỏi những điểm bất cập, hạn chế khi đưa vào áp dụng trong thực tiễn như đã phân tích ở trên. Luật Cạnh tranh hiện hành cũng có những hạn chế, bất cập nhất định. Một trong số đó có thể kể đến việc Luật Cạnh tranh được áp dụng đối với tất cả lĩnh vực kinh doanh, trong đó có cả những lĩnh vực mang tính chuyên ngành, đã được luật chuyên ngành quy định cụ thể (ví dụ như: Luật Ngân hàng, Luật Bảo hiểm, Luật Kinh doanh bất động sản...). Do vậy mà có những trường hợp quy định như trong luật là hợp lý với một số ngành nghề này, nhưng khi áp dụng vào những ngành nghề chuyên biệt lại không phù hợp, mâu thuẫn với các quy định của pháp luật chuyên ngành.

Ví dụ dễ thấy nhất không thể không kể đến là trường hợp của các doanh nghiệp kinh doanh bảo hiểm. Khi thị trường bảo hiểm phát triển mạnh, đã xảy ra tình trạng các doanh nghiệp đua nhau giảm phí bảo hiểm, mở rộng các điều kiện, điều khoản bảo hiểm, nói lỏng các điều kiện xét duyệt bồi thường một cách thiếu kiểm soát chỉ nhằm giành khách hàng. Trước thực trạng này, các doanh nghiệp bảo hiểm thông qua Hiệp hội Bảo hiểm Việt Nam thống nhất quy tắc điều khoản, phí bảo hiểm và các doanh nghiệp bảo

hiểm cùng nhau thỏa thuận áp dụng và một số nội dung liên quan trong hoạt động kinh doanh, hợp tác và cạnh tranh là cần thiết. Mặc dù đây không phải là hành vi bị cấm theo quy định của Luật Dân sự và Luật Kinh doanh bảo hiểm, nhưng khi đối chiếu và áp dụng theo Luật Cạnh tranh thì bị quy kết vi phạm “thỏa thuận hạn chế cạnh tranh”.

Với sự phát triển mạnh mẽ của thị trường, đặc biệt trong xu thế hội nhập, chắc chắn hệ thống pháp luật trong lĩnh vực cạnh tranh phải có sự điều chỉnh nhằm đáp ứng nhu cầu thực tiễn. Để Luật cạnh tranh thực sự đi vào cuộc sống, theo ông các nhà làm luật nên có sự sửa đổi, bổ sung như thế nào?

Thực tế, cùng một quy định pháp luật tại thời điểm vừa ban hành là phù hợp, nhưng trong quá trình phát triển, vận động của xã hội, các quy định này lại trở thành những điểm hạn chế, bất cập cần sửa đổi. Do vậy, các nhà làm luật không thể chỉ “chạy theo sau” các quan hệ xã hội, hay các bất cập hiện thời để từ đó sửa đổi, bổ sung luật cho phù hợp được. Bên cạnh việc tiếp thu ý kiến từ những cá nhân, tổ chức đang trực tiếp chịu sự điều chỉnh của luật, các nhà làm luật cũng cần học hỏi kinh nghiệm của các nhà làm luật trên thế giới khi xây dựng, sửa đổi Luật Cạnh tranh, hay bất cứ điều luật nào khác.

Xin cảm ơn Luật sư về cuộc trò chuyện! 📍